

TALVISIRKUS MUISTI

KAAPELITEHTAAN PANNUHALLISSA 3.11.2016-8.1.2017

MUISTIVIHKKO OPETTAJAN MATERIAALI

**Muistat Tuhkimon, Lumikin, Ruususen varmaan
ja Punahilkkan ja sudenkin harmaan...**

Mutta muistatko mihin taskuun panit avaimet?

Talvisirkus Muisti vilisee viittauksia tunnistettaviin yhteismuistoihin, jotka toki eri ikäisille aukeavat eri tavalla. Muistia aiheena voi lähestyä monesta vinkkelistä. Muisti voi suuntautua taaksepäin (menneen muistelu) tai eteenpäin (esim. asioiden muistaminen tulevaa tenttiä varten). Tästä opemateriaalista löytyy apuja muistiteeman käsittelyyn sekä tietoa sirkusesityksen salaisuuksista.

Talvisirkus Muistin on ohjannut muun muassa Talvisirkus Unen ja lukuisia muita rakastettuja Talvisirkuksia ohjannut Arja Pettersson. Esiintyjät tulevat Suomesta, Espanjasta, Belgiasta, Ranskasta, Islannista ja Argentiinasta. Mukana artistikaartissa on useita huikean ilma-akrobatian, tasapainopyöräilyn ja muiden sirkuslajien taitajia. Sirkuslajeja on esitelty seuraavalla sivulla.

Tarkat tekijätiedot löytyvät käsiohjelmasta sekä Hurjaruuthin sivuilta www.hurjaruuth.fi → Talvisirkus → työryhmä. Sivuilta löytyy myös esittelyt kaikista esiintyjistä.

RETKI SIRKUKSEEN

Talvisirkus-retken valmistelut, itse käynnin ja sen purkamisen voi koota yhteen suurempaan tehtävään. Lopputuloksena voi olla jokin julkaisu kuten teemavihko, seinälehti, video tai valokuvasarja (tai mitä tahansa muuta! Vaikkapa näyttely, aamunavaus, esitelmä, lautapeli jne).

Talvisirkus Muisti -esitystä kuvataan "albumilliseksi unohtumattomia tapauksia". Kootkaa oma muistojen albuminne! Mikä oli esityksen tai koko sirkusretken unohtumattomin tapaus?

HUOM! Muisti aiheena on niin laaja, ettei materiaaliin ole mahdotettu paljonkaan muistitietoa vaan enemmän infoa sirkuksesta sekä muistiaiheeseen sopivia tehtäviä eri-ikäisille. Vihkon lopusta löytyy pieni listaus alan kirjallisuudesta.

NYKYSIRKUS - MITÄ IHMETTÄ? Keskustelun tueksi esityksen jälkeen

Esityksestä riittää keskusteltavaa ja pohdittavaa useammalle kerralle. Kirjotkaa yhdessä muistiin, mistä kaikesta voisi keskustella. Mistä pitäisi keskustella? Siirtäkää ajatuksenne ja tunteenne vaikkapa piirroksiksi tai teksteiksi. Tulkintoja ja mielikuvia on kiinnostavaa tarkastella yhdessä.

Keskustelua voi viritellä esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla. Sirkustekniisiin ja teatterin keinoja koskeviin kysymyksiin löytyy taustatukea kohdasta 6, 7 ja 9.

1. Mistä Talvisirkus kertoi? Millainen oli Talvisirkuksen maailma?
2. Millaisia hahmoja esityksessä oli? Kenestä pidit? Miksi?
3. Mikä asia jäi askarruttamaan? Miksi?
4. Millainen tunnelma esityksessä oli? Mistä se syntyi?
5. Mitä haluaisit kysyä esiintyjiltä tai ohjaajalta?
6. Mitä sirkuslajeja esityksessä nähtiin?

Jongleeraus = Esineiden käsittelyä (mm. heittelyä ilmassa), välineinä esim. pallot, huivit, keilat jne. Oma lajinsa on myös jalkajongleeraus. Talvisirkus Muistissa jongleerataan mm. pehmoleuilla ja jalkapalloilla. Argentiinalaisella esiintyjällä Victorilla on hallussaan viisi jalkapallojongleerauksen Guinnessin maailmanennätystä. Niistä voi lukea lisää www.victorrubilar.com.

Tasapainoilu = Esim. nuorallakävely. Talvisirkus Muisti -esityksessä tasapainoillaan mm. rola bolalla ja tiukalla nuoralla. Myös polkupyöräily yksipyöräisellä tai Talvisirkuksessaakin nähtävällä erityisellä taitopyörällä lasketaan tasapainolajeihin.

Akrobatia = Lattia-akrobatia tai permantoakrobatia tarkoittaa liikkeitä, joita tehdään lattiatasossa; esim. kärnypyöriä, kuperkeikkoja, voltteja ja päällä- tai käsinseisontaa. Pari- ja ryhmäakrobatiassa liikkeitä tehdään toisen kehoa apuna käyttäen, esim. seistään käsillä toisen käsien varassa tai tehdään ihmispyramideja.

Ilma-akrobatia = Akrobatiaa lattiatason yläpuolella; Talvisirkus Muisti -esityksessä ilma-akrobatiaa tehdään mm. keinutrapetsilla. Yleisimpiä ilma-akrobatiavälineitä ovat trapetsi, rengastrapetsi sekä vertikaaliköysi tai kangas. Talvisirkus Muistissa nähtävällä hitaasti keinuvalla suurella Washington-trapetsilla taiteillaan päälläseisten.

Kiinalainen tolppa = Pystytolppa, jota pitkin kiivetään ja tehdään erilaisia temppuja, liukuja ja voimaliikkeitä. Ke-
vyempirakenteinen tolppa on tanko (vrt. tankotanssi). Talvisirkus Muistissa tolppa nousee vastapainon avulla ilmaan!

Korealainen kehto = Suuri rakennelma, jossa "alamies" heittelee "lentäjää". Talvisirkus Muistissa nähdään erityinen face-to-face-kehto, jolloin lentäjä voi lentää toisen kiinnottajan käsistä voltilla toisen luokse!

Klovneria = Teatteri-ilmaisua ja fyysisistä komediaa yhdistävä laji, johon kuuluu huumori ja vuorovaikutus yleisön kanssa.

7. Mistä asioista sirkusesitys koostuu?

Käsikirjoitus (sirkusesityksessä ei välttämättä ole valmista käsikirjoitusta, vaan kohtauksia luodaan yhdessä rakentaen ja valmis käsikirjoitus syntyy harjoitusten aikana)

Ohjaus (miten asiat ovat näyttämöllä, mitä milloinkin tapahtuu, millaisia vivahteita vaikkapa ilmaisussa käytetään jne.)

Koreografia (liikkeet ja niiden sommittelu näyttämölle, Talvisirkuksessa ei aina ole erillistä koreografiaa vaan työryhmä suunnittelee koreografian yhteistyönä)

Musiikki (Talvisirkuksessa on joka vuosi kuhunkin esitykseen sävelletty musiikki ja orkesteri esittää musiikin itse joka esityksessä)

Esiintyjät (Talvisirkuksessa on mukana sirkustaiteilijoita, tanssijoita ja muita monipuolisia esiintyjä)

Pukusuunnittelu

Lavastus

Valosuunnittelu

Videosuunnittelu (nykypäivänä useissa esityksissä hyödynnetään videotekniikkaa, myös Talvisirkuksessa on projisoitu videokuvia näyttämölle, ja voidaan puhua "videolavastuksesta")

8. Mitä yhteistä sirkuksella on teatterin ja elokuvan kanssa? Mikä niitä erottaa?

9. Mikä ero on perinteisellä sirkuksella ja nykysirkuksella? Mistä erot syntyvät?

Perinteisen sirkuksen show rakentuu useasta erillisestä numerosta: sirkustirehtööri juontaa yleisön eteen vuorotellen jonglööriin, akrobatianumeron, klovnin jne. Nykysirkuksessa esitys on usein yksi laajempi kokonaisuus, jolla on oma tarinansa ja teemansa. Perinteiseen sirkukseen kuuluvat eläimet, nykysirkukseen harvemmin. Mutta mitä kaikkia muita eroja ja yhtäläisyyksiä löytyy? Lisää tietoa voi etsiä Internetistä ja alan kirjallisuudesta.

TEHTÄVÄ. Tutkikaa Talvisirkuksen käsiohjelmaa (tai netissä www.talvisirkus.fi → työryhmä). Mitä ammatteja ja osaajia tekijöistä löytyy? Listassa on kymmeniä työtehtäviä ja yli 50 nimeä. Kaikkia tarvitaan onnistuneen kokonaisuuden toteuttamiseksi!

Miettikää yhdessä tai kukin erikseen: Jos olisit töissä sirkuksessa, mikä olisi Sinun oma alasi? Olisitko nuorallatanssija, taikuri vai ilma-akrobaatti? Vai kenties tarpeistonvalmistaja, kahviyöntekijä, lavasterakentaja, ääniteknikko tai talouspäällikkö?

MUISTI HARJOITUKSIA Sovellettavissa eri-ikäisille

ERILAISIA MUISTIPELEJÄ

Tavallisen parillisilla korteilla pelattavan muistipelin lisäksi löytyy monenlaisia muisti-aiheisia leikkejä ja harjoituksia

KIM

Pelin idea: pöydälle laitetaan esineitä, jotka pelaajat yrittävät painaa mieleen. Pelaajat laittavat silmät kiinni ja ohjaaja tai toinen pelaaja poistaa yhden esineen. Pelaajat yrittävät muistaa, mikä puuttuu. Peliin sopivat monet pienet esineet tai esimerkiksi kuvakortit.

MITÄ MUISTAT?

Laitetaan pöydälle paljon esineitä, esim. 20-30 kpl. Katsotaan esineitä n. 1 minuutti, jonka jälkeen kirjoitetaan tai piirretään paperille (tai kerrotaan aikuiselle) mahdollisimman monta esinettä.

YKSITYSKOHTIEN MUISTAMINEN (ESIM. PARIN KANSSA TEHTÄVÄKSI)

Toinen parista katselee hetken jotakin esinettä tai kuvaa. Sen jälkeen esine laitetaan pois ja katsoja pyrkii palauttamaan mieleensä esineen yksityiskohdat kuvailemalla kaverille esinettä mahdollisimman tarkasti. Pari voi tehdä tarkentavia kysymyksiä ja katsoa, mitä kaveri muistaa.

ERILAISET MUISTITEKNIIKAT

Keskustelkaa siitä, miten eri tavoilla kukin painaa mieleensä asioita. Millaisia muistisääntöjä tai muistamisen avuksi kehitettyjä loruja muistatte? Mitä hyötyä muistitekniikoista on vaikkapa koulussa tai arkielämässä?

Esimerkki:

Jos Liisan ovikoodi on 1230, miten kukin ryhmästänne sen muistaa?

Taktiili / kinesteettinen oppija saattaa muistaa numeron helpoiten numeroiden näyttötaululle muodostaman kuvion perusteella.

Toiset kehittävät omia muistisääntöjä, esim. "kello on silloin puoli yksi" (12.30). Numeroista voi myös muodostaa tarinan, johon numerot sijoitetaan. Tällainen muistamisen avuksi kehitetty tarina liittyy ns. muistipalatsi-tekniikkaan, josta kannattaa lukea lisää esim. kirjasta Kaiken muistamisen taito tai Internetistä (ks. kirjallisuuslista sivun alalaidasta).

KESKUSTELU- JA KIRJOITUSTEHTÄVIÄ

KIRJOITA / KERRO PIENI TARINA ESIMERKIKSI ALLA OLEVISTA AIHEISTA.
TARINA VOI OLLA Täysin keksitty tai perustua omiin kokemuksiin.

Kirje esityksen ohjaajalle tai esiintyjälle

Muistinmenetys

Kun opin ajamaan pyörällä

Paras sirkusmuistoni

MUISTOT JAKOON

Monet esineet tuovat mieleen muistoja. Jokainen ryhmässä voi tuoda kotoa jonkin esineen, johon liittyy jokin muisto. Esineet voidaan koota ryhmän yhteiseen muistojen näyttelyyn tai muistojen matkalaukkuun. Jokainen saa vuorollaan kertoa esineeseen liittyvän muiston. Mitä muille tulee mieleen toisten tuomista esineistä?

SANONNAT

Muistelkaa vanhoja sanontoja. Mitä niistä tulee mieleen? Mitä joillakin vanhoilla sanonnoilla tarkoitetaan? Esim. Sitä tikulla silmään joka vanhoja muistelee, Vanha keino on parempi kuin pussillinen uusia jne.

TUOKSUMUISTOJA

Nenä palauttaa mieleemme usein voimakkaakin muistoja. Voitte tuoda ryhmään tuoksu-teltavaksi erilaisia purkkeja: neilikkaa, kardemummaa, piparminttua, kahvia, kuusenoksan, vessanraikastimen. Keskustelkaa muistoista, joita tuoksuista tulee mieleen. *Psst. Helsingin kaupungin museossa on avoinna nenän muistia luotaava HAJU-näyttely 15.1.2017 saakka!*

MAKUMUISTOJA

Marcel Proustin kirjassa Kadonnutta aikaa etsimässä jokin pieni aistimus sysää liikkeelle muistojen ja mielikuvien vyöryn. Kuuluisassa kohtauksessa simpukankuoren muotoisen pienen Madeleine-leivoksen maistaminen saa päänhenkilön elämään uudelleen lapsuutensa tapahtuman. Miettikää yhdessä mikä maku tai asia voisi avata muistojen maailman? Kuuluuko jokin tietty maku tiettyyn tapahtumaan, esim. riisipuuro jouluattoon?

MUISTILISTA KIRJALLISUUDESTA

Kaiken muistamisen taito Joshua Foer

Muistamisen vimma Marja Saarenheimo

Muisti (Tampereen yliopiston julkaisu) Jani Hakkarainen, Mirja Hartimo, Jaana Virta

Memory (Documents of Contemporary Art) Ian Farr

Muistin seitsemän syntiä Daniel Schacter

Muistissa (Minnen) Torgny Lindgren

Naurun ja unoituksen kirja Milan Kundera

Kuusi muistia seuraavalle vuosituhannelle Italo Calvino

Synaptinen itse - Miten aivot tekevät minusta minut Joseph LeDoux

Kaikki se mitä en muista Jonas Hassen Khemiri

Austerliitz W.G. Sebald

Amerikkalainen elegia Siri Hustvedt

Kadonnutta aikaa etsimässä Marcel Proust

The art of memory Frances Yates

Pieniä tutkielmia muistista ja mieleen palauttamisesta Aristoteles